

ח' תמוז תשע"ט
11 יולי 2019
סימוכין: 202384

פרוטוקול ישיבת ועדת שימור אתרים – 10.7.19

נוכחים:

איתן פטיגרו – ראש המועצה, יו"ר
איתן ליליוס – חבר מועצה
חיים לשם – תושב שוהם, סגן מנהל תכנון עיר ומנהל המחלקה לתכניות אב ומתאר בעיריית ראש"צ
רפי שליו – תושב שוהם, רכז מתנדבים ברשות העתיקות
עינת וינרמן – סגנית מהנדס המועצה ומנהלת מחלקת בינוי ותשתיות
גליה שמש – רכזת נגישות
טל בן גלז – מנהלת מחוז מרכז במועצה לשימור אתרי מורשת בישראל

סיכום: רוני קינדרמן – רכז פרויקטים סביבתיים

עיקרי דברי המשתתפים:

איתן פטיגרו: מברך על התכנסותה הראשונה של הועדה.
רוני: מציג את 5 האתרים המצויים בתוך תחום השיפוט של שוהם:
גבעת חורבת זיפזיפיה (גן הבנים) שעליה נערך קרבות עקובים מדם בין הבריטים לתורכים בשנת 1917, וכן בעת כיבוש האזור במסגרת "מבצע דני" ביולי 1948. על הגבעה עומד מגדל מים שהוקם לטובת ההתיישבות החקלאית באזור.
כבשן הסיד המנדטורי המצוי ביער שוהם בסמוך לכביש 444, ששימש לשריפת אבני גיר ולייצור סיד מהתקופה הבריטית ועד ימיה הראשונים של המדינה.
גשר האבן המצוי בשטח שכונת הדורים, בסמוך לצומת בית נחמיה, וששימש למעבר כלי רכב בכביש הישן שהוביל לראש העין.
מחצבת בית נבאללה שהייתה פעילה בשנות השלושים עד חמישים של המאה הקודמת, וממוקמת בתוך מתחם מטווח אימפריאל לשעבר. במקום נמצא גם חפיר שדרכו עברה רכבת משא ושרידי מבנה ששימש להטענת קרונות הרכבת.
שרידי גשר הרכבת הבריטית המצוי בשטח מרכז העסקים "אייר-פארק" שוהם הנבנה כעת. הגשר שימש את הצבא הבריטי בהובלת חיילים וציוד צבאי לזירת הקרבות מול הצבא התורכי בעת מלחמת העולם הראשונה, ובשנים מאוחרות יותר להובלת תוצרת האבן שנחצבה במחצבות בית נבאללה.

טל: סקירה על שימור אתרים ועל תפקידה של המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל:

עפ"י הוראת התוספת הרביעית לחוק התכנון והבניה – הועדה לשימור אתרים נמנית על הוועדות שחובה על הרשות לכוון. תפקיד הועדה להכין רשימת אתרים הראויים לשימור המצויים בתחום המוניציפלי שלה. הרשימה תוכן תוך תקופה של שנתיים מיום הקמת הועדה.

שימור מבנים מוגדר כדאגה להמשך קיומם של מבנים בעלי ערך תרבותי, היסטורי או אדריכלי. השימור מאפשר לנו הנחלת ערכים והעברתם לדורות הבאים.

קריטריונים לשימור אתר:

1. אתרים בעלי חשיבות לאומית, שבהם התרחש אירוע היסטורי או לאומי.
2. אתרים בעלי חשיבות מקומית, המהווים חלק מההיסטוריה של יישוב או אתר.
3. אתרים או מבנים המהווים דוגמה אופיינית לתרבות או לתקופה.
4. אתרים או מבנים המהווים דוגמה אדריכלית מבחינה אמנותית, סגנונית או טכנולוגית.
5. מבנים שבהם התגוררה דמות היסטורית בעלת חשיבות לאומית או תרבותית.

יש לערוך חקר ותיעוד מקדים לכל אתר המיועד לשימור – מסמך זה יאפשר הערכה טובה יותר של הסיבות והצורך בשימור. על כל אתר המיועד לשימור יש להכין תיק שימור ובו פירוט כל הנדרש לצורך השימור כולל הצעות תכנון ועלויות.

טל: לגבי גשר הרכבת הבריטית - הובטח למועצה לשימור אתרים לקבל ממתכנתת הנוף של המע"ר את תכנון מתחם הגשר. עד היום טרם קיבלנו.

איתן פטיגרו: יש להעביר את התכנון למועצה לשימור אתרים ולרוני.

טל: מציעה שמועצת שוהם תפנה לד"ר אבי שושן שמתמחה בתחקיר לשימור וגם ערך תחקירים על הרכבת ותעשיית האבן באזור.

איתן פטיגרו: מציע "איחוד" של 3 אתרים לשימור תעשיית האבן - כבשן הסיד, מחצבת בית נבאללה והגשר שהוביל את הרכבת למחצבה. רתימת מחצבת "אבן וסיד" לנושא. יש לבדוק מול מהנדס המועצה ועם היועמ"ש האם האתרים נמצאים בתבע"ות קיימות ואם לא – האם צריך לעשות תב"ע לכל האתרים?

גליה: יש להתייחס לנושא ההנגשה בעת הביצוע.

איתן פטיגרו: יש לפנות לתושבים – האם הם מכירים אתרים נוספים הראויים לשימור? צריך לערוך סקרים ותיק שימור לכל אתר. המטרה לאשר רשימת אתרים בוועדה הבאה.